

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

Кафедра селекції, насінництва і генетики

**МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”**

26 квітня 2022 року

ПОЛТАВА – 2022

УДК 631.527: 631.53

Матеріали науково-практичної інтернет-конференції “Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур” / Ред. кол.: Тищенко В.М. (відп. ред.) та ін. Полтавський державний аграрний університет, 2022. 147 с.

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників та здобувачів Полтавського державного аграрного університету, а також науковців інших науково-дослідних установ НААН.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Тищенко В.М. – завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор (відповідальний редактор);

Маренич М.М. – директор Навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, доктор с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Білявська Л.Г. – доктор с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, професор;

Юрченко С.О. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Баган А.В. – кандидат с.-г. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, доцент;

Рибальченко А.М. – кандидат с.-г. наук, ст. викладач кафедри селекції, насінництва і генетики

Рекомендовано до друку засіданням кафедри селекції, насінництва і генетики Навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології ПДАУ, протокол № 18 від 18 квітня 2022 року.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ЗМІН КЛІМАТУ. ВИКОРИСТАННЯ МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧНИХ ТА БІЛКОВИХ МАРКЕРІВ ДНК У ТЕХНОЛОГІЯХ СЕЛЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР

Тищенко В.М., Гусенкова О.В., Сакало М.В., Гриценко В.О. ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ РІЗНОГО ГЕОГРАФІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ В УМОВАХ ВИРОБНИЧОГО ОБ'ЄДНАННЯ «КЕРНЕЛ»	7
Макаова Б.Є., Тищенко В.М. ОЦІНКА ТЕНДЕНЦІЙ ЗМІН КЛІМАТУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СЕЛЕКЦІЮ ТА УМОВИ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	9
Білявська Л.Г., Білявський Ю.В., Мирний М.В. ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ КЛІМАТИЧНИХ ЧИННИКІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ СОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	11
Лавриненко Ю.О., Марченко Т.Ю. ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СЕЛЕКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР ІНСТИТУТУ ЗРОШУВАНОВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА НААН	13
Косенко Н.П. ВПЛИВ АБІОТИЧНИХ ФАКТОРІВ НА ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ ЧОЛОВІЧОГО ГАМЕТОФІТУ СЕЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ ТОМАТА	17
Криворучко Л.М., Баташова М.Є. ВИВЧЕННЯ ГЕНЕТИЧНОЇ СПОРІДНЕНОСТІ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ З ВИКОРИСТАННЯМ МОЛЕКУЛЯРНИХ SSR-МАРКЕРІВ	19
Косенко Н.П. ВИРОЩУВАННЯ НАСІННЯ МОРКВИ СТОЛОВОЇ БЕЗ ПЕРЕСАДЖУВАННЯ МАТОЧНИКІВ ЗА КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	21
Кутіщева Н.М., Шудря Л.І., Безсусідній О.В., Одинець С.І., Серeda В.О. ВПЛИВ КЛІМАТИЧНИХ УМОВ НА МІНЛИВІСТЬ ГОСПОДАРСЬКИХ ПОКАЗНИКІВ У ГІБРИДІВ СОНЯШНИКА	23
Рибальченко А.М. СЕЛЕКЦІЙНА ЦІННІСТЬ І ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ГЕНЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ СОЇ	26
Марченко Т.Ю., Забара П.П., Ситнік Я.Д. ВПЛИВ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ НА ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ НАСІННЯ ЛІНІЇ-БАТЬКІВСЬКИХ КОМПОНЕНТІВ ТА ЗЕРНА ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ	28
Присяжнюк Л.М., Шитікова Ю.В., Лех В.А., Гурська В.М., Свиначчук О.В. ВИЗНАЧЕННЯ ТИПОВОСТІ ГІБРИДІВ РІПАКУ ОЗИМОГО ЗА SSR МАРКЕРАМИ	30

Присяжнюк Л.М., Симоненко Н.В., Шитікова Ю.В., Гринів С.М., Івченко І.В. ЗАСТОСУВАННЯ EST-SSR МАРКЕРІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ВІДМІННОСТІ СОРТІВ ЧАСНИКУ (<i>ALLIUM SATIVUM</i> L.)	33
Рудник-Івашенко О.І., Швартау В.В., Михальська Л.М. АДАПТАЦІЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА ДО ЗМІН КЛІМАТУ	35
Страхолис І.М. ОСОБЛИВОСТІ СЕЛЕКЦІЇ ТА НАСІННИЦТВА ДЕТЕРМІНАНТНИХ СОРТІВ ГРЕЧКИ	39
Забара П.П., Базиленко Є.О., Марченко Т.Ю. ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВИРОЩУВАННЯ ЛІНІЙ БАТЬКІВСЬКИХ КОМПОНЕНТІВ ТА ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ РІЗНИХ ГРУП ФАО В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ	44
Жупина А.Ю., Марченко Т.Ю., Лавриненко Ю.О. УСПАДКУВАННЯ ВИСОТИ РОСЛИН ГІБРИДАМИ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ РІЗНОГО ЕКОЛОГО ГЕНЕТИЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ В УМОВАХ ЗРОШЕННЯ	46
Рожко І. І., Кулик М.І. ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА СОРТІВ ПРОСА ПРУТОПОДІБНОГО ЗА ВРОЖАЙНІСТЮ НАСІННЯ	48
Присяжнюк Л.М., Хоменко Т.М., Лех В.А., Попова О.П., Ночвіна О.В. ВПЛИВ ФАКТОРІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ, СТІЙКИХ ДО БОРОШНИСТОЇ РОСИ	51
Німець К.П., Тищенко В.М. КОНКУРЕНТНІ ПОСІВИ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНЕ ДЖЕРЕЛО ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ВРОЖАЙНОСТІ	54
Вережак Д.В. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СЕЛЕКЦІЇ КУКУРУДЗИ	56
Філатова Н.Ф., Левченко Л.П., Біленко О.П. СЕЛЕКЦІЯ ТА НАСІННИЦТВО ПРОСА НА ВЕСЕЛОПОДІЛЬСЬКІЙ ДОСЛІДНО-СЕЛЕКЦІЙНІЙ СТАНЦІЇ	58
Барилко М.Г., Захаренко В.А., Калініченко С.М., Ропот В.Л. ОЦІНКА РІВНЯ НАСІННЄВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ГІБРИДНОГО МАТЕРІАЛУ ГОРОШКУ ПОСІВНОГО (ЯРОГО)	61

СЕКЦІЯ 2. СОРТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ УРОЖАЙНОСТІ

Бондаренко К.О., Косенко Н.П. ПРОДУКТИВНІСТЬ НОВИХ ГІБРИДІВ АСПАРАГУСУ ЗА КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	64
Марченко Т.Ю., Боровик В.О., Клубук В.В. ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МІКРОДОБРИВА НА ПОСІВАХ НОВИХ СОРТІВ СОЇ РІЗНИХ ГРУП СТИГЛОСТІ В УМОВАХ ЗРОШЕННЯ	67

Добрянська Н.А., Хом'як М.М., Даньків В.Я. ПЕРСПЕКТИВНІ СОРТИ ГРЯСТИЦІ ЗБІРНОЇ В УМОВАХ ПЕРЕДКАРПАТТЯ	70
Коновалова В.М., Тищенко А.В., Боровик В.О. ЗАЛЕЖНІСТЬ ВРОЖАЙНОСТІ КОНДИЦІЙНОГО НАСІННЯ СОРТІВ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО ВІД ПОЛЬОВОЇ СХОЖОСТІ ЗА РІЗНИХ УМОВ ЗВОЛОЖЕННЯ	73
Сябрук Т.А., Коновалова В.М., Мануйленко О.В. ПРОДУКТИВНІСТЬ НОВИХ СОРТІВ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД УМОВ ЗВОЛОЖЕННЯ В ЗОНІ ПОСУШЛИВОГО СТЕПУ УКРАЇНИ	76
Барат Ю.М., Лопушенко Н.С. ВПЛИВ МІКРОДОБРИВА БІОФІЛД НА УРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	79
Шакалій С.М., Дутко В.С., Черевко В.В. ВПЛИВ СХЕМИ ПОСАДКИ БУЛЬБ КАРТОПЛІ НА ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ	82
Ласло О.О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАСІННЄВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА ВПЛИВУ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ	84
Міленко О.Г., Горбач С.Б., Соломон Ю.В. ВПЛИВ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ СОЇ	86
Тимошенко С.В. УРОЖАЙНІСТЬ ГІБРИДІВ РІПАКУ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМИ ВИСІВУ НАСІННЯ	89
Педченко І.О. ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМИ ВИСІВУ В УМОВАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	92
Соляник В.А. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ НА ПОЛТАВЩИНІ	95
Бєлова Т.О., Гарах Л.О. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ НАПЕРСТЯНКИ ШЕРСТИСТОЇ НА ЛІКАРСЬКУ СИРОВИНУ	98
Лишко С.В. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ЗЕРНА СОРТІВ ПРОСА ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ СІВБИ	101
Морозов А.В. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ГІБРИДІВ СОРГО ЗЕРНОВОГО ЗАЛЕЖНО ВІД АГРОТЕХНІЧНИХ ФАКТОРІВ	103
Пожар В.В. ДОБІР ГІБРИДІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОНЯШНИКУ	106
Молдован Ж.А., Молдован В.Г. ОЦІНКА ПРОДУКТИВНОСТІ СОРТІВ СОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ЗАХІДНОГО	109

Заєць С.О., Сергєєв Л.А., Онуфран Л.І. РОЗВИТОК СОРТІВ ПРОСА ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМИ ВИСІВУ ЗА ПІСЛЯ- ЖНИВНОГО ВИРОЩУВАННЯ ПРИ ЗРОШЕННІ	112
Кеда Л.Ю. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКУ СІВБИ	115
Литвиненко Т.С. ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ І ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ	117
Шевніков М.Я., Кожевник С.М. ВПЛИВ ОКСИГУМАТУ НА ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	119
Оборонова А.В. ВПЛИВ АГРОЕКОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ПОСІВИ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО	121
Невкритий М.М. ВПЛИВ НОРМИ ВИСІВУ НА ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ВРОЖАЙНОСТІ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	123
Шевніков М.Я., Нагога Ю.В. ПЕРСПЕКТИВА ВИКОРИСТАННЯ ГУМІНОВИХ РЕЧОВИН У ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА	125
Багрій К.О. ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ГОЛОЗЕРНОГО ВІВСА	128
 СЕКЦІЯ 3. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ КАЛІБРУВАННЯ НАСІННЯ ТА ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ПОСІВНОГО МАТЕРІАЛУ І СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	
Білявська Л.Г., Білявський Ю.В., Брижак Я.В. ДОБАЗОВЕ НАСІННЯ СОЇ: ОЧИЩЕННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ	130
Білявська Л.Г., Білявський Ю.В. РИНОК НАСІННЯ СОЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	132
Алієв Е.Б., Лупко К.О. РЕЗУЛЬТАТИ СИМУЛЯЦІЇ ПРОЦЕСУ СЕПАРАЦІЇ НАСІННЄВОГО МАТЕРІАЛУ ДРІБНОНАСІННЄВИХ КУЛЬТУР НА ЦИЛІНДРИЧНОМУ ЧАРУНКОВОМУ ТРІЄРІ ПРИ ЗМІННІЙ ЧАСТОТІ ОБЕРТАННЯ	135
Баган А.В., Головаш Л.М. ФОРМУВАННЯ ЯКОСТІ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ ЗАЛЕЖНО ВІД ВИБОРУ ГІБРИДУ	137
Юрченко С.О. ЯКІСТЬ АРАХІСУ ЗАЛЕЖНО ВІД УМОВ ЗБИРАННЯ ВРОЖАЮ	140
Гангур В.В., Єремко Л.С. ВПЛИВ НОРМ ВИСІВУ НА ВРОЖАЙНІСТЬ НАСІННЯ ГОРОХУ	143
Бузина О.С. ВПЛИВ ОБРОБКИ НАСІННЯ КУКУРУДЗИ НА ВРОЖАЙНІСТЬ КУЛЬТУРИ	145

4. Брагін О.М. Створення вихідного матеріалу та гібридів соняшнику з підвищеним вмістом гліцеридів пальмітинової кислоти в олії: *Дис. кандидата сільськогосподарських наук: 06.01.05*: Харків, 2010. 160 с.
5. Гаврилук М.М. Олійні культури в Україні: навчальний посібник / 2-ге вид. перероб. і допов. К.: Основа, 2008. – 420 с.
6. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта. М.: Колос, 1985. 336 с.
7. Кононюк В. Соняшник – провідна культура АПК України. *Агровісник Україна*. 2007. № 1. С. 47-50.

ЯКІСТЬ АРАХІСУ ЗАЛЕЖНО ВІД УМОВ ЗБИРАННЯ ВРОЖАЮ

Юрченко С.О., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Полтавський державний аграрний університет

Оптимальний час для збирання — коли більшість стручків мають жилкову поверхню, насіннєва оболонка забарвлена, а 75% стручків мають потемніння на внутрішній поверхні корпусу. Однак арахіс не досягає цієї стадії в Україні і, тому незрілі стручки видаляють під час обмолоту, сушіння та очищення. Збір врожаю в північних районах слід починати після перших заморозків, якщо вологість ґрунту знаходиться на рівні, оскільки вологий ґрунт прилипає до стручків.

Збір врожаю зазвичай починають з обрізання надземної частини рослин арахісу. Роторні косарки видаляють до половини верхнього росту, коли ріст рослин занадто великий для ефективного збирання. Перший мороз може зробити цей крок непотрібним, оскільки більшість листків, можливо опаде. Сорти з лежачим зростанням можуть перекриватися між рядками тому попередньо потрібно зробити вертикальний розріз між рядками.

Наступна операція збирання врожаю передбачає глибоке викопування та валкування. При цьому стручки повинні знаходитися на поверхні валок, для забезпечення кращої циркуляції повітря та сонячного світла, що сприятиме швидкому просушуванню.

Зібраний арахіс може бути комбінованим вологим (35-50% вологості), напівсухим (18-25%) або сухим (8-10%). Вологий арахіс може досягти напівсухого стану (насіння брязкіт у стручках) через 1-3 дні після викопування. Для сушіння в валку до рівня вологості 8-10% необхідно 5-10 днів гарної погоди для сушіння. Однак арахіс, який залишається у валках протягом

кількох днів, більш сприйнятливий до пошкодження від погодних умов, ніж свіжовикопаний. Змішування мокрого (зеленого) або переважно напівсухого арахісу з подальшим штучним сушінням може призвести до отримання горіхів кращої якості [4].

Підчас обмолочування валків арахісу необхідно регулярно регулювати роботу комбайна, зокрема при підвищеній вологості оберти збільшувати, а низькій – зменшувати. Це сприятиме підвищенню ефективності збирання врожаю та зменшенню механічного пошкодження шкаралупи арахісу.

Однією з найважливіших частин вирощування арахісу є терміни збору врожаю, щоб отримати максимальну якість і врожайність.

Для оцінки якості продукції арахісу визначають відсоток вмісту рослинного матеріалу та ґрунту. Наявність сторонніх речовини збільшуються, якщо ґрунт під час копання занадто вологий або занадто сухий, або якщо стебла арахісу не висушені належним чином.

Важливе значення для якості є наявність ядра з нещільною шкаралупою — це відсоток арахісу, очищеного від шкаралупи під час збирання, що може бути пов'язано із занадто високою швидкістю збирача, занадто великою кількістю повітря, що обдуває арахіс об щось гостре в комбайні, або занадто агресивно налаштованими пальцями збирача [2].

Після збору врожаю та очищають від шкаралупи визначають у відсотковому співвідношенні: здорові зрілі ядра – це відсоток арахісу, який очищений від шкаралупи для сортування та визначений як зрілий, здорові зрілі ядр splits – це відсоток, який є хорошим арахісом, але розділений, відсоток інших ядер, які можуть бути незрілими або дуже малими, відсоток надзвичайно великого ядра, який перебуває на екрані певного розміру, який виробники можуть використовувати для спеціальних цілей. Деякі арахіси мають тенденцію мати більші насіння, ніж інші, але виробникам рідко платять за це. Пошкоджені ядра – це ядра, пошкоджені через хвороби, комах або інші фактори [3].

Деякі сорти арахісу мають більш товсту оболонку і будуть мати нижчу якість, ніж інші сорти. Багато виробників можуть почати копати надто рано, якщо у них є великі площі, і перші кілька завантажень арахісу оцінюються вище. Низька якість також може бути викликано періодами посухи, коли кілки не закріпилися. Це може призвести до «двох» врожаїв арахісу, одного, який зав'яжеться рано, а іншого – пізніше, коли повернеться волога. Це ускладнює визначення строків збирання, оскільки там буде кілька дуже зрілих горіхів разом із деякими дуже незрілими горіхами, які з'явилися пізніше [5].

За умов вирощування арахісу при зрошенні зазвичай легше визначити правильну дату викопування, оскільки для безперервного наростання арахісу можна забезпечити вологу. Однак інші фактори, такі як боротьба з хворобами та погодні умови, можуть визначити дату копання, і вони часто спричиняють втрати врожаю. На випадок, якщо погода змушує вас відкласти викопування на тиждень або більше, стебла слід утримувати захищати від хвороб, наскільки це можливо. Здорові стебла збережуть зрілий арахіс краще, ніж хворі.

Дві найважливіші операції при обробці арахісу після збору врожаю – це очищення та сушіння до оптимального рівня вологи (5-10%). Стручки слід зберігати сухими та захищати від зараження комахами чи гризунами, а також від втрати природного кольору та смаку, а також від утворення сторонніх присмаків та прогірклості. Штучне сушіння вологого або напівсухого арахісу слід починати відразу, щоб запобігти росту цвілі та утворення афлатоксину.

Окрім зниження вологості, сушка викликає фізичні та біохімічні зміни, які можуть бути шкідливими або корисними для смаку та якості. Насіння арахісу не слід нагрівати вище 35 °C, щоб уникнути неприємного аромату, а швидкість сушіння не повинна перевищувати 0,5% на годину. Для безпечного зберігання арахісу необхідно підтримуваєм низьку відносною вологістю (60-70%). Робінсон (1984) повідомив, що арахіс підтримує вологість близько 7% при відносній вологості повітря від 65 до 70% [4].

Збережений на насіння арахіс необхідно захищати від комах-шкідників і гризунів, а також від високих температур і високої відносної вологості (70%). Арахіс зазвичай зберігається у вигляді неочищених горіхів. Арахіс, який використовується як насіння, зазвичай потрібно зберігати від семи до восьми місяців, а горіх, призначений для харчових продуктів, можна зберігати до початку наступного сезону збору врожаю. Насіння, зібране з дослідницьких ділянок штату Мінесота, зазвичай перевіряли схожість понад 90%. Насіння зберігало життєздатність довше при зберіганні в стручку, ніж при очищенні від шкаралупи. Насіння, що зберігалось з вологістю 5 %, втрачало життєздатність повільніше, ніж насіння з вологістю 8 %, але відносна вологість повинна бути менше 50 %, щоб підтримувати такий низький рівень вологості. Під час випробування зберігання в Мінесоті, очищене насіння зберігало життєздатність протягом трьох років у замороженому (- 35°C) і протягом одного року в при температурі 20°C.

Більшість насіння, що продається виробникам, обробляють фунгіцидами, щоб запобігти пошкодженню, викликаному гниттям насіння та загниванням грибів у ґрунті. При обробці фунгіцидами також покращилася схожість і поява насіння вручну [1].

Список літературних джерел

1. Reusche, Gary A. "PEANUT SEED PRODUCTION." *Journal of Seed Technology* 11, no. 1 (1987): 88–96. <http://www.jstor.org/stable/23432940>
2. Smyser, S. 1978. *The Encyclopedia of Organic Gardening*. Rodale Press. Emmaus Pennsylvania
Lemon, R. 2010. *Texas Peanut Production Guide*. *Texas Agricultural Extension Service*. College Station, Texas. (Online at: http://agrillife.org/peanut/files/2012/04/D_peanut_pdfs_productionguide07_3_11.pdf)
3. Trostle, C. 2002. Questions and Answers about Rhizobium and Inoculation for Peanuts. *Texas Agricultural Extension Service*. Lubbock, Texas.

4. Putnam, D., E. Oplinger, T. Teynor, E. Oekle, K. Kelling, and J. Doll. 1991. Alternative Field Crops Manual: Peanut. University of Wisconsin Cooperative Extension. Madison, Wisconsin. <https://hort.purdue.edu/newcrop/afcm/peanut.html>
5. Jordan, D. 2010. Peanut Information 2010. Center for IPM. North Carolina State University. Raleigh, North Carolina. (Online at: http://ipm.ncsu.edu/Production_Guides/Peanuts/main.pdf)

ВПЛИВ НОРМ ВИСІВУ НА ВРОЖАЙНІСТЬ НАСІННЯ ГОРОХУ

Гангур В.В., завідувач кафедри рослинництва, доктор с.-г. наук, ст. н. с.
Єремко Л.С., доцент кафедри рослинництва, кандидат с.-г. наук, ст. н. с.

Полтавський державний аграрний університет

В багатьох країнах світу, зокрема і в Україні, важлива роль у збільшенні виробництва рослинного білку належить гороху (*Pisum sativum* L.). Велика різноманітність екологічних типів і сортів культури забезпечує значне поширення її у різних ґрунтово-кліматичних зонах [2, 6].

Горох, як і більшість зернобобових культур, здатний накопичувати велику кількість білка в зерні (20–30 %), а також у вегетативній масі (2,8–4,0%), соломі (6–8 %) та сіні (16 %). Білок гороху містить практично весь перелік амінокислот незамінних для організму людини і тварин, зокрема аргінін (11,5%), валін (0,9 %), гістидін (2,48 %), лізин (4,66 %), метіонін (1,63 %), теразин (2,78 %), триптофан (1,17 %), цистин (0,89%), а також вітаміни А, В₁, В₂, С. Він легко розчиняється у воді, що сприяє добрій засвоюваності [1].

Цінність гороху визначається тим, що зерно його містить значно більше перетравних речовин, ніж інші культури і продукти харчування виготовлені з них. В одній кормовій одиниці зерна гороху міститься понад 150 г білку, а в кукурудзи, ячменю і вівса, відповідно 59, 70, 83 г [4].

В комплексі технологічних чинників, які мають істотний вплив на ріст, розвиток і формування продуктивності гороху, важливе значення належить правильному визначенню оптимальної щільності рослин на одиниці площі. Загальновідомо, що недостатня густота рослин, зокрема в посівах гороху, може мати визначальний вплив на рівень продуктивності посівів культури. В зріджених посівах кращі умови для формування більшої вегетативної маси рослин, що негативно позначається на зерновій продуктивності. Поряд з цим вказане явище зумовлюється також тим, що рослини гороху мають низьку здатність до компенсації надмірної площі живлення. Загущення посівів,